

بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با تاکید بر متغیرهای نگرش (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزش‌ها، عوامل روانی(هیجانی) و سبک زندگی

حسن قراباغی^۱

سیدمرتضی هنرمند^۲

محمد آتله‌خانی^۳

کیومرث قیصری گودرزی^۴

[10.22034/ssvs.2023.2832.3059](https://doi.org/10.22034/ssvs.2023.2832.3059)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۲/۲۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۵/۲۲

پژوهش حاضر به دنبال بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با رویکرد به مبانی نگرشی(معرفتی و بلوغ فکری)، ارزشی، روانی(هیجانی) و سبک زندگی بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه افراد ۱۸ الی ۳۵ سال استان همدان تشکیل می‌دادند و حجم نمونه آماری پژوهش ۴۴۹ نفر بود که با استفاده از فرمول کوکران محاسبه شد.

یافته‌های پژوهش نشان داد جوانان گرایش متوسطی به ازدواج دارند و بین مردان و زنان در گرایش به ازدواج تفاوت معناداری وجود ندارد. همچنین تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج از متغیرهای با اهمیت متوسط به پایین محسوب می‌شود و این عامل برای پسران با اهمیت تر از دختران است. به علاوه، از نظر پرسش‌شوندگان شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج اهمیتی متوسط به بالا دارد و برای پسران با اهمیت تر از دختران است. همچنین، جوانان استان همدان نسبت به ازدواج داری نگرشی خوش‌بینانه هستند و پسران نسبت به دختران در ازدواج نگاه خوش‌بینانه‌تری دارند- در مقابل، دختران واقع‌گرایانه‌تر هستند. نتایج نشان داد که هر چه میزان گرایش به ازدواج افزایش می‌یابد، اعتقاد به این که ترویج سبک زندگی غربی عامل بزرگتری بر کاهش میزان گرایش به ازدواج است نیز افزایش پیدا می‌کند.

واژگان کلیدی: جوانان، گرایش به ازدواج، نگرش، ارزش‌ها، عوامل روانی و سبک زندگی.

^۱ استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ملایر، ملایر، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: H.qarabaghi@malayeru.ac.ir

^۲ استادیار، گروه معارف اسلامی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ملایر، ملایر، ایران

^۳ استادیار، گروه آمار و کاربرد، دانشکده علوم ریاضی و آمار، دانشگاه ملایر، ملایر، ایران

^۴ استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ملایر، ملایر، ایران

مقدمه

ازدواج به عنوان مبنای شکل‌گیری نهاد خانواده، مرحله گذار افراد از جوانی به بزرگسالی و مهم‌ترین واقعه در زندگی فردی، همواره در افکار عمومی جامعه و در تحقیقات علمی و دانشگاهی موردتوجه قرار گرفته است. ازدواج، یک نهاد اجتماعی و حقوقی مهم است که از طریق فراهم کردن مجموعه خاصی از حقوق، امتیازات، تعهدات، مسئولیت‌ها و انتظارات نقشی جدید، از روابط زناشویی حمایت می‌کند و موجب بقا و تداوم نهاد خانواده و ساختار اجتماعی می‌شود. (احمدی، براری و سید اسماعیلی، ۱۳۹۰) هم از نظر فردی، هم از دیدگاه زیستی و هم از منظر اجتماعی هیچ نهادی نیست که همانند ازدواج جهانی، ثابت و پایدار باشد. از این رو، هیچ نهادی نیز همانند آن تحت تأثیر دگرگونی‌های اجتماعی قرار نمی‌گیرد. از طرفی، ازدواج پدیده‌ای مطلق و فارغ از بستر زمان و مکان نیست. در هر زمان و در هر جامعه چهره خاصی دارد و با جامعه نیز دگرگون می‌شود (ساروخانی و همکاران، ۱۳۹۶). ازدواج یک قرارداد اجتماعی، زیستی و فرهنگی است که به دلیل نقش بنیادین آن در تشکیل خانواده، از اهمیت بسزایی برخوردار است و آرامش و امنیت در یک جامعه می‌تواند نتیجه ازدواج سالم و محیط آرامش بخش خانواده باشد (رشوند، وجدانی، ۱۳۹۹).

ازدواج به عنوان مقدمه تشکیل نهادی به نام «خانواده» که نهاد اصلی جامعه و نهادی مقدس با بیشترین مسئولیت در رشد و تحول، تربیت و تعالی و سعادت وجود انسان به شمار می‌آید، نخستین نظام نهادی و جهانی است که برای رفع نیازمندی‌های حیاتی و عاطفی انسان و تعالی جامعه ضرورت تام دارد و در عین حال هم کوچکترین واحد اجتماعی و هسته مرکزی اجتماع است. (امیدی شهرکی، ۱۳۸۷: ۲۴)

در طبقه‌بندی‌های رشد و گذار اجتماعی هم اکنون جامعه در مرحله گذار از سنت به مدرنیته است که این گذار باعث تغییر در طرز فکر و نگرش جامعه نسبت به امر ازدواج به عنوان یکی از مسائل مهم اجتماعی شده است. از جمله مختصات و تمایزات عصر مدرنیته نسبت به عصر سنتی، ارتقای سطح آگاهی‌های اجتماعی، افزایش سطح سواد عمومی و تحصیلات در مردان و زنان جامعه و به تبع آن، گرایش به کسب موقعیت‌های اجتماعی و اقتصادی بالاتر است. گرایش به افزایش سطح آگاهی، تحصیلات و موقعیت‌های اجتماعی و اقتصادی، آثار و پیامدهای مثبت و منفی بسیاری در مسیر ازدواج جوانان به همراه دارد که از جمله می‌توان به دسترسی به شیوه‌های آگاهانه‌تر شناخت همسر در کنار بالا رفتن سن ازدواج و میزان ناپایداری زندگی مشترک اشاره کرد (بانکی پور فرد، کلاتری و مسعودی‌نیا، ۱۳۹۰: ۲۸).

کشور ایران نیز همچون سایر کشورها با تغییرات اجتماعی وسیعی در همه پدیده‌های اجتماعی از جمله ازدواج و همسرگزینی روبه‌روست؛ تغییراتی که موجب شده تا مردان و زنان نگرش نوینی از پیوند زناشویی و ازدواج داشته باشند. در شرایط امروز بنا به آمار گرایش به ازدواج کمتر از گذشته است و ازدواج‌ها هم به سمت سنین بالا

بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با تاکید بر متغیرهای نگرش (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزشها ...

حرکت کرده و آسیب های ناشی از فروپاشی نهاد خانواده هم در حال افزایش است. به گفته گیدنز، با این که نهاد خانواده و ازدواج هنوز موجودند و در زیست اجتماعی ما اهمیت دارند، ولی خصوصیات آن ها بسیار تغییر کرده است. (گیدنز، ۱۳۸۷: ۲۵۰)

دنیای جدید باعث بالا رفتن سطح آگاهی های اجتماعی، سواد عمومی و تحصیلات شده و به موازات آن سطح توقعات و انتظارات مردان و زنان به مراتب بیشتر از گذشته شده است. (بحیرائی و حضرتی، ۱۳۹۰: ۲) در ایران نیز بر اساس آمارهای ثبت احوال از سال ۱۳۸۹ به بعد آمار ازدواج در کشور دچار سیر نزولی شده و در مقابل، آمارهای طلاق رو به فزونی دارد (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵). بنابراین مطالعه حاضر بر مبنای تحقیق میدانی به دنبال پاسخ به این سؤال است:

گرایش جوانان استان همدان به ازدواج در شرایط امروز جامعه با تاکید بر مبانی نگرشی (معرفتی)، ارزشی، روانی (هیجانی) و سبک زندگی چگونه است؟

مطالعه حاضر از نمونه مطالعات توصیفی - پیمایشی بوده که در سطح استانی انجام شده و به لحاظ هدف، جزو پژوهش های کاربردی است. به بیان دیگر، تعیین میزان اثرگذاری مسائل مربوط به مبانی نگرشی (معرفتی)، ارزشی، روانی (هیجانی) و سبک زندگی بر میزان گرایش جوانان استان همدان به ازدواج، هدف این پژوهش می باشد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

فرایند تجددگرایی، ارزش ها و هنجارهای جدیدی را از طریق ابزارها و عواملی همچون شهرنشینی، رسانه ها، سواد و سایر مسائل بر جوامع بشری تحمیل می کند و با توجه به این که کارکرد هر سیستمی در صورت ورود هر عنصر جدید دچار اختلال می شود، باید گفت ورود جریان تجددگرایی به ساختار اجتماعی جامعه ایرانی و به دنبال آن ساختار اجتماعی خانواده ایرانی تغییراتی را در هنجارها و ارزش ها به وجود آورده و تأثیراتی بسیار شگرف بر چگونگی ارتباطات انسانی و ازدواج بر جای گذاشته است. یکی از چالش های مهمی که به طور بسیار جدی، نهاد خانواده را در عرصه روابط اجتماعی دچار مشکل نموده، تحول، دگرگونی و تغییراتی است که در نگرش ها و باورها، هنجارها، آداب و رسوم مربوط به ازدواج و تشکیل خانواده روی داده است (ساروخانی و مقربیان، ۱۳۹۰: ۴۶)

به موازات تحولات رفتاری بسیاری که در خانواده اتفاق افتاده است، در طول دهه های اخیر، هنجارها، ارزش ها، باورها و عقاید افراد در مورد ازدواج و خانواده نیز تغییر یافته است. از جمله می توان به تغییر در ذهنیت ها، نگرش ها، ایده آل های افراد در مورد طولانی شدن دوران مجرد، سن مناسب ازدواج، نحوه انتخاب همسر، همسرگزینی از میان خویشان، فرزند آوری و تربیت فرزند اشاره کرد. موضوع تغییر نگرش ها و ارزش های ایرانیان در تحقیقات اجتماعی بررسی شده و در این میان، جوانان بیشتر در معرض تأثیرپذیری از جریانات و فرایندهای تغییر هستند و آمادگی بیشتری برای همراه شدن با نپذیرفتن هنجارها و ارزش ها و نگرش های جدید را دارند. سبک زندگی،

منعکس‌کننده گرایش‌ها و ارزش‌های فردی یا اجتماعی است. در حقیقت سبک زندگی هر فرد و جامعه‌ای از نوع باورها (جهانبینی) و ارزش‌های (ایدئولوژی) حاکم بر آن فرد و جامعه اثرپذیر است و به تعبیری دیگر، سبک زندگی هر شخصی اثرپذیر از اهداف یا هدف غایی اوست. بر این اساس، سبک زندگی غربی نوعی رفتار اجتماعی است که بر اساس اهداف غایی آن منجر به تولید جهان‌بینی مادی و ارزش‌های لذت‌گرایانه و سودمحورانه در افراد می‌گردد- همان‌طور که جهان‌بینی الهی و ارزش‌های کمال‌گرایانه و سعادت‌مندانه، سبک خاصی از زندگی را شکل می‌دهند. (شریفی، ۱۳۹۱: ۳۳)

«نظریه مدرنیزاسیون» یا «همگرایی خانواده»^۱ یکی از رایج‌ترین و پرکاربردترین تبیین‌های ساختاری در تبیین تحولات نهاد ازدواج است. این نظریه که بر پایه ترکیب مدل‌های مفهومی دو نظریه جامعه‌شناختی- «نظریه تکاملی» قرن نوزدهم و «نظریات کارکردی ساختی» قرن بیستم- بسط یافته است. پایه نظری بسیاری از تحقیقات در زمینه تحولات نظام خانواده به‌ویژه الگوهای ازدواج را تشکیل می‌دهد (عسکری ندوشن، عباسی شوازی و صادقی، ۱۳۸۸) «رویکرد نوسازی» با الهام از نسخه غربی توسعه و ترقی، بر مشخصه‌ها و عناصری نظیر صنعتی‌شدن، شهرنشینی، آموزش مدرن، بهداشت مدرن، فناوری، رسانه‌های ارتباطی، حمل‌ونقل و ارتباطات تأکید دارد و اینکه با ورود آن‌ها به هر جامعه سنتی، تغییرات و دگرگونی‌های ساختاری ایجاد می‌شود. «نظریه نوسازی»، تغییرات نهاد ازدواج را انطباق سازمان‌یافته با تغییر در شرایط نظام اجتماعی پیرامونی در نظر می‌گیرد. بر پایه این دیدگاه، نهاد خانواده تحت تأثیر عناصر نوسازی هم به لحاظ ساختی و هم به لحاظ کارکردی دچار تغییر و دگرگونی می‌شود (نازک‌تبار، ملاتیا جلودار و حسینی درونکلانی، ۱۳۹۴). این نظریه بر این باور است که گذار جوامع از نظم سنتی به نظم مدرن باعث تغییراتی در سطوح مختلف کلان، میانی و خرد و در بین تمامی گروه‌ها شده که این تغییرات به‌نوبه خود موجب دگرگونی در ارزش‌ها، انتظارات، خواسته‌ها و... خواهند شد. برخی از صاحب‌نظران نیز بر این باورند که نوسازی، تغییرات فناوری و توسعه و موقعیت اجتماعی موجب بروز تغییراتی در ارزش‌ها و ترجیحات گردیده و این تغییرات به‌نوبه خود به تغییراتی در رفتار افراد منجر شده است و آنها را از نظر مادی و اجتماعی مستقل‌تر کرده است (حبیب‌پور گتایی و غفاری، ۱۳۹۰: ۱۳)

ویلیام گود^۲ در قالب این تئوری با مطرح کردن ایده انقلاب جهانی در الگوهای خانواده^۳ معتقد است که فرایند جهانی نوسازی، صنعتی‌شدن و شهرنشینی موجب تغییر در ساختار سنتی خانواده و توسعه خانواده‌های جدید از نوع اروپایی در سراسر جهان شده است. در جریان نوسازی و نفوذ اندیشه‌های غربی، تعهدات نسبت به گروه

^۱The theory of modernization and family integration

^۲ William Good

^۳ The World Revolution in Family Patterns | ۳۶

بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با تاکید بر متغیرهای نگرش (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزشها ...

خانوادگی در برقراری پیوندهای ازدواج اهمیت خود را از دست می‌دهد (نازک‌تبار، ملانیا جلودار و حسینی درونکلائی، ۱۳۹۴).

باید گفت ورود جریان تجدیدگرایی به ساختار اجتماعی جامعه ایرانی و به دنبال آن ساختار اجتماعی خانواده ایرانی تغییراتی را در هنجارها و ارزش‌ها به وجود آورده است و تأثیراتی بسیار شگرف بر چگونگی ارتباطات انسانی، ازدواج بر جای گذاشته است. یکی از چالش‌های مهمی که به‌طور بسیار جدی، نهاد خانواده را در عرصه روابط اجتماعی دچار مشکل نموده تحول، دگرگونی و تغییراتی است که در نگرش‌ها و باورها، هنجارها، آداب و رسوم مربوط به ازدواج و تشکیل خانواده روی داده است. (ساروخانی و مقربیان، ۱۳۹۰: ۴۶)

در نتیجه، خانواده ایرانی در کشاکش فرهنگی میان الگوهای سنتی و مدرن قرار داشته که مهم‌ترین وضعیت آن، قرار گرفتن در روند نوسازی و برخورد با پیامدهای آن بوده است. در این کشاکش فرهنگی، ارزش‌ها و رفتارها نیز در افراد به ویژه جوانان دچار دگرگونی شده و بسیاری از رفتارهای ثابت، سنتی و سفت و سخت افراد کمرنگ شده و رفتارهای دیگر جای آن را گرفته‌اند. در واقع، جوامع دارای ارزش‌ها، نگرش‌ها و عادات نسبتاً پایداری هستند، ولی نه ثابت و غیرقابل تغییر. نگرش‌ها و ارزش‌های افراد جامعه با توجه به مقتضیات و شرایط در حال تغییر محیط و همچنین تجربه‌هایشان در طول فرآیند جامعه‌پذیری شکل می‌گیرد و تغییر می‌کند. (خلج آبادی فراهانی، ۱۳۹۵).

به موازات تحولات رفتاری بسیاری که در خانواده اتفاق افتاده است، در طول دهه‌های اخیر، هنجارها، ارزش‌ها، باورها و عقاید افراد در مورد ازدواج و خانواده نیز تغییر یافته است. از جمله می‌توان به تغییر در ذهنیت‌ها، نگرش‌ها، ایده‌آل‌های افراد در مورد طولانی شدن دوران مجرد، سن مناسب ازدواج، نحوه انتخاب همسر، همسرگزینی از میان خویشان، فرزندآوری و تربیت فرزند اشاره کرد. (نازک‌تبار، ملانیا جلودار و حسینی درونکلائی، ۱۳۹۴).

کاهش کارکردهای پیشین جامعه به افزایش استقلال جوانان در امور فردی خود از جمله شیوه همسرگزینی منجر می‌شود و زنان از حق انتخاب بیشتری در امر ازدواج و تصمیم‌گیری در خانواده برخوردار می‌گردند. انتخاب آزادانه همسر، توافق اولیه بین زن و شوهر و ضرورت علاقه دوجانبه بین آن‌ها از نتایج سازگاری خانواده با شرایط زندگی مدرن است. در نتیجه، از رواج ازدواج‌های ترتیب‌یافته و خویشاوندی که مشخصه فرهنگ‌های سنتی بود، کاسته می‌شود (گیدنز، ۱۳۹۴: ۴۲۱).

تحولات نهاد ازدواج، نشانه‌ها و نمادهایی از تغییرات اجتماعی محسوب می‌شود؛ زیرا تحولات اجتماعی و اقتصادی جامعه مرتبط با کاهش اقتدار سنتی و مذهبی، اشاعه و گسترش اخلاق، عقلانیت و فردگرایی، آموزش همگانی برای هر دو جنس، افزایش برابری جنسیتی و گسترش فرهنگ مصرف‌گرایی می‌باشد (دالوس و دراپر^۱، ۲۰۱۰).

¹ Dalos R, Draper A

با توجه به مباحث فوق، تغییرات ساختاری عمدتاً از طریق نشانگرهای نوسازی یعنی رشد صنعت، شهرنشینی، آموزش، درآمد و مصرف، حمل و نقل، ارتباطات و اشکال متعدد فناوری‌های جدید تبیین می‌شوند. فرایند نوسازی در سطوح فردی و اجتماعی، جوانان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و دگرگونی‌های به وجود آمده منجر به دگرگونی‌های ساختاری و دگرگونی‌های ایدئولوژیکی می‌گردد. (شاکلیفورد، بازر، گوئتز^۱، ۲۰۰۷).

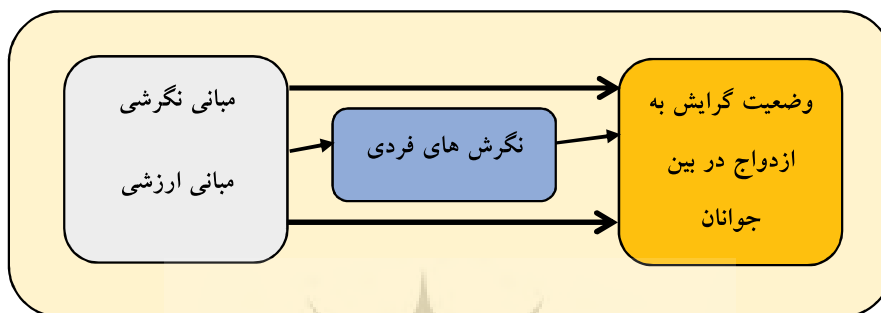
بنابراین، «نظریه نوسازی» با تأکید بر تغییرات ساختی جوامع (گذار از اقتصاد کشاورزی به اقتصاد صنعتی)، تغییرات در جوانان را به تغییرات ساختاری در زندگی اجتماعی به منظور ظهور نیروهای جدید اجتماعی یعنی جریان صنعتی شدن، شهرنشینی و آموزش همگانی و ... مرتبط می‌کند و تحولات ازدواج را به عنوان سازگاری نظام‌مند با تغییر در شرایط نظام اجتماعی پیرامونی یا به عبارتی، انطباق با شرایط اقتصادی اجتماعی تغییر یافته، در نظر می‌گیرد. با توجه به شتاب و تنوع تحولات اقتصادی اجتماعی که در دهه‌های اخیر برخی از جوامع در حال گذار نظیر ایران، آن را تجربه کرده‌اند، بحث در مورد ابعاد مختلفی از تغییرات خانواده به موضوعی جذاب و محوری در گفتمان‌های مختلف در سطح حوزه عمومی جامعه، مباحثات و مجادلات مطرح در زمینه ارزش‌ها و مسائل فرهنگی و همچنین محافل علمی و دانشگاهی تبدیل شده است (عسکری ندوشن و رسول‌زاده، ۱۳۹۰).

نتایج پژوهش‌های متعدد همچون فریدون‌پور و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش «بررسی نگرش به انتخاب همسر و ترس از ازدواج در دختران»، محمودیان، محمودیانی و شهریاری (۱۳۹۴) در «بررسی ازدواج خویشاوندی، تفاوت‌های بین‌نسلی و عوامل پشتیبان آن در کرمانشاه»، محمدی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «بررسی الگوی رابطه صمیمانه همسران با روش کیفی»، سرائی و اوچاقلو (۱۳۹۲) در بررسی با عنوان «مطالعه نسلی تغییر ارزش ازدواج در ایران»، پژوهش بحیرائی و حضرتی (۱۳۹۱) با عنوان «عوامل اجتماعی موثر در افزایش سن ازدواج دانشجویان دختر (مورد مطالعه: دانشجویان شاغل به تحصیل سال در ۱۳۹۰، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات)»، شاهمرادی، فاتحی‌زاده و احمدی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «پیش‌بینی تعارض زناشویی از طریق ویژگی‌های شخصیتی، روانی و جمعیت‌شناختی زوج‌ها»، حسینی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «تفاوت‌های قومی در رفتارهای ازدواج زنان و نگرش آن‌ها نسبت به ازدواج دختران در شهرستان ارومیه»، کاظمی (۱۳۹۰) در بررسی «تأثیر آرمان‌گرایی توسعه‌ای بر شکاف بین نگرش‌های دختران و مادران آن‌ها نسبت به ازدواج و خانواده در میان دانشجویان دانشگاه تبریز»، عسکری ندوشن و رسول‌زاده (۱۳۹۰) در «بررسی نگرش به مهریه در حفظ ثبات خانواده در شهر یزد» و «بررسی نگرش‌های مردان و زنان»، سلامتی هرمزی (۱۳۹۰) در «بررسی مقایسه‌ای ادراک‌ها و نگرش‌های دختران مجرد شهر بندرعباس»، پژوهش نجار پوریان، بهرامی و اعتمادی (۱۳۸۷) در مطالعه «تأثیر آموزش تعهد پیش از ازدواج بر بهبود ویژگی‌های تعهد در دختران دانشجو»، به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم موید یافته‌های این پژوهش

¹Shachelford, Besser, Goetz

بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با تاکید بر متغیرهای نگرش (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزشها ...

بودند. همچنین نتایج مطالعات مختلف کاوامورا (۲۰۱۱)؛ یانگ (۲۰۱۳) و توکی هیرو (۲۰۰۴) نشان داد که نگرش‌ها و ارزش‌های ازدواج عامل موثری در فرایند ازدواج و تصمیم‌گیری درمورد آن است. یافته‌های پنگ (۲۰۰۶)؛ کبیر و همکاران (۲۰۰۱) و جونز (۲۰۱۰) نیز تاییدکننده این پژوهش هستند.

شکل ۱: مدل نظری پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

جامعه آماری

مطالعه حاضر به لحاظ هدف، جزو پژوهش‌های کاربردی و ازلحاظ ماهیت در دسته مطالعات توصیفی است. جامعه آماری این پژوهش کلیه جوانان استان همدان می‌باشند. بر اساس تصویب «شورای عالی جوانان» مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۱ کلیه افراد ۱۸ تا ۳۵ سال جوان محسوب می‌شوند و بر اساس آخرین سرشماری صورت گرفته جمعیت جوان استان همدان ۶۲۷۴۴۲ نفر اعلام شده است.

حجم نمونه و روش نمونه‌گیری

گسترده‌ی جغرافیایی کار و زمان‌بر بودن این پژوهش، استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای را در اولویت قرار می‌دهد. بر این اساس با استفاده از فرمول کوکران و جمعیت جامعه، نمونه محاسبه شد و سپس بر اساس درصد تشکیل‌دهنده جوانان هر شهرستان در جمعیت کل استان به همان نسبت نیز نمونه برای آن در نظر گرفته شد. حجم نمونه آماری موردنیاز بر اساس فرمول کوکران محاسبه و در نهایت ۴۴۹ نفر به عنوان گروه نمونه که به صورت تصادفی از بین طبقات مشخص شده در هریک از شهرستان‌ها در نظر گرفته شدند.

ابزارهای اندازه‌گیری، روایی و پایایی آن و روش جمع‌آوری داده‌ها

در این پژوهش برای ساخت و تهیه ابزار جمع‌آوری اطلاعات، ابتدا مبانی نظری پژوهش موردبررسی قرار گرفت و در نهایت برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها از پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شد. روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه محقق‌ساخته بر اساس نظرات و بازخوردهای ده نفر از افراد صاحب‌نظر در حوزه جوانان به دست آمد.

پرسش‌نامه‌های تهیه‌شده به همراه توضیحات لازم به‌صورت حضوری یا الکترونیکی به صاحب‌نظران و کارشناسان ارائه گردید و نظرات آن‌ها برای بازبینی و اصلاح پرسش‌نامه به کار گرفته شد. در گام بعدی جهت اطمینان از کیفیت موارد اصلاح‌شده مجدداً پرسش‌نامه به پنج نفر از صاحب‌نظرانی که نظرات دقیق و مبسوط ارائه کرده بودند، ارسال و به تایید آن‌ها رسید. همچنین برای به دست آوردن پایایی پرسش‌نامه ابتدا پرسش‌نامه‌ها در بین حدود ۱۰ درصد از افراد جامعه توزیع و از آلفای کرونباخ برای بررسی پایایی آن استفاده شد که در نهایت میزان پایایی آن ۰/۸۰ به دست آمد.

شیوه تحلیل داده‌ها

روش تجزیه و تحلیل داده بر اساس موضوع و روش تحقیق انتخاب می‌شود. بر این اساس با توجه به روش تحقیق مورد استفاده، روش تجزیه و تحلیل اطلاعات این پژوهش در سطح آمار توصیفی و استنباطی است. گفتمنی است برحسب توزیع فراوانی‌ها، مهم‌ترین یافته‌ها به‌صورت جدول یک‌بعدی برای هر متغیر مطرح شد. برای این منظور جدول‌های توزیع فراوانی و توصیفی گزارش شده‌اند. همچنین، برای بررسی معنی‌داری هر یک از گویه‌های مربوط به وضعیت ازدواج در بین جوانان علاوه بر جدول توصیفی گزارش‌ها، با استفاده از آزمون‌های گاما گودمن، کروسکال والیس و خی‌دو به سوالات پاسخ داده شد.

یافته‌های پژوهش

به منظور تحلیل داده‌های جمع‌آوری‌شده، ابتدا داده‌های توصیفی گزارش‌شده‌اند و برای بررسی معنی‌داری هر یک از گویه‌های مربوط به وضعیت ازدواج در بین جوانان علاوه بر جدول توصیفی گزارش‌ها، با استفاده از آزمون‌های گاما گودمن و کروسکال والیس^۱ و خی‌دو^۲ به سؤال‌های پژوهش پاسخ داده شد.

توصیف اطلاعات

در این بخش نتایج تحلیل اطلاعات کلی برای ۴۴۹ نفر نمونه گزارش شده است.

• داده‌های توصیفی برای سن شرکت‌کنندگان در بین جوانان استان همدان

جدول ۱: اطلاعات توصیفی برای سن شرکت‌کنندگان در بین جوانان استان همدان

متغیر	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف معیار
سن	۱۸	۳۵	۲۴/۳	۴/۳۷

جدول فوق اطلاعات توصیفی شامل کمترین، بیشترین، میانگین و انحراف معیار را برای کل نمونه نشان

می‌دهد. میانگین سن ۲۴/۳ سال و کمترین و بیشترین آن به ترتیب ۱۸ و ۳۵ سال بوده است.

^۱ Goodman and Kruskal's gamma

^۲ Chi-Square

بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با تاکید بر متغیرهای نگرش (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزشها ...

• توزیع فراوانی نمونه برحسب جنسیت در بین جوانان استان همدان

جدول ۲: توزیع فراوانی نمونه برحسب جنسیت در بین جوانان استان همدان

جنسیت	فراوانی	فراوانی تراکمی
پسر	۲۱۵	۴۷/۹
دختر	۲۳۴	۵۲/۱
مجموع	۴۴۹	۱۰۰/۰۰

طبق اطلاعات جدول فوق از بین ۴۴۹ شرکت کننده، ۲۱۵ نفر معادل ۴۷/۹ درصد پسر و ۲۳۴ نفر معادل

۵۲/۱ درصد دختر بوده اند.

پاسخ به سؤال های پژوهش

• میزان گرایش به ازدواج جوانان استان همدان چقدر است؟

در پاسخ باید گفت میزان گرایش به ازدواج از حد متوسط بیشتر است. در جدول زیر وضعیت گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان مشخص شده است. براساس داده ها، ۸۰/۴ درصد از جوانان گرایش متوسطی به ازدواج دارند- درعین حال ۱۸/۵ درصد از این جوانان گرایش زیادی به ازدواج دارند، درحالی که فقط ۰/۹ از افراد دارای گرایش کم به ازدواج هستند.

جدول ۳: وضعیت گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

ردیف	گویه	فراوانی	درصد فراوانی
۱	گرایش به ازدواج کم	۴	۰/۹
۲	گرایش به ازدواج متوسط	۳۶۱	۸۰/۴
۳	گرایش به ازدواج زیاد	۸۳	۱۸/۵
۴	گرایش به ازدواج خیلی زیاد	۱	۰/۲
	مجموع	۴۴۹	۱

• میزان گرایش جوانان استان همدان به ازدواج به تفکیک جنسیت چگونه است؟

جدول ۴: وضعیت گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

میزان گرایش به ازدواج	مردان	زنان
گرایش به ازدواج کم	۰/۹	۰/۸
گرایش به ازدواج متوسط	۷۹/۵۳	۸۱/۱۹
گرایش به ازدواج زیاد	۱۹	۱۸
گرایش به ازدواج خیلی زیاد	۰/۴۶	۰

در پاسخ باید گفت میزان گرایش به ازدواج هم در بین پسران با ۷۹/۵۳ درصد و هم در بین دختران با ۸۱/۱۹ درصد در حد متوسط است. بر اساس داده‌ها، ۱۹/۰ درصد از پسران جوان گرایش زیادی به ازدواج دارند- درعین حال ۱۸/۰ درصد از پسران جوان گرایش زیادی به ازدواج دارند، درحالی‌که فقط ۰/۹ در پسران و ۰/۸ از دختران دارای گرایش کم به ازدواج هستند. میانگین گرایش به ازدواج به تفکیک جنسیت در جدول زیر آمده است:

جدول ۵: میانگین گرایش به ازدواج به تفکیک جنسیت در بین جوانان استان همدان

جنسیت	میزان گرایش به ازدواج
مرد	۳/۱۹
زن	۳/۱۷

با توجه به داده‌های جدول فوق که در آن میانگین گرایش به ازدواج به تفکیک جنسیت در بین جوانان استان همدان به نمایش درآمده است باید گفت پسران جوان گرایش بیشتری به ازدواج دارند.

• ارتباط بین جنسیت و گرایش به ازدواج در جوانان چیست؟ آیا این ارتباط معنادار است؟

با توجه به آماره کی دو در جدول آزمون فرضیه‌ها که در جدول زیر به نمایش درآمده است، بین مردان و زنان در گرایش به ازدواج تفاوت معناداری وجود ندارد، چون $0/05 > 0/667$ می‌باشد؛ یعنی بین زنان و مردان در گرایش به ازدواج تفاوت وجود دارد، اما این تفاوت به مقداری نیست که بگوییم رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۶: ارتباط بین جنسیت و گرایش به ازدواج

آزمون کی دو	معناداری	آماره	درجه آزادی
	۰/۶۶۷	۰/۱۸۵	۱

بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با تاکید بر متغیرهای نگرش (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزشها ...

- ارتباط بین ترویج سبک زندگی غربی و گرایش به ازدواج در جوانان چیست؟ آیا این ارتباط معنادار است؟

جدول ۷: ارتباط بین ترویج سبک زندگی غربی و گرایش به ازدواج

گاما گودمن و کروسکال	معناداری	آماره
	۰/۰۰۱	۰/۳۲۶

مقدار آماره به دست آمده برابر با ۰/۳۲۶ است؛ یعنی هر چه گرایش به ازدواج افزایش می‌یابد، اعتقاد بر این که ترویج سبک زندگی غربی عامل مهمی بر کاهش گرایش جوانان به ازدواج است افزایش می‌یابد. از طرفی، چون $۰/۰۰۱ < ۰/۰۵$ است، لذا این ارتباط کاملاً معنادار است.

- ارتباط بین مبانی نگرشی (معرفتی و بلوغ عقلی) و گرایش به ازدواج در جوانان چیست؟ آیا این ارتباط معنادار است؟

در جدول زیر تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج از نظر جوانان به نمایش درآمده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود ۴۲/۵ درصد از جوانان بیان کرده‌اند که اعتقاد به تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج به عنوان یک عامل در سطح متوسط است و البته ۴۰/۸ درصد از جوانان نیز اعتقاد دارند که تأثیر این عامل بر میزان گرایش به ازدواج کم می‌باشد. بنابراین باید گفت از نظر جوانان رسیدن به بلوغ فکری برای ازدواج متغیری با اهمیت متوسط به پایین است.

جدول ۸: تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

بلوغ فکری	فراوانی	درصد فراوانی
خیلی کم	۱۷	۳/۸
کم	۱۸۳	۴۰/۸
متوسط	۱۹۱	۴۲/۵
زیاد	۵۵	۱۲/۵
خیلی زیاد	۳	۰/۷
مجموع	۴۴۹	۱۰۰

در جدول فوق میانگین و میانه اثر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج به نمایش درآمده است. بنا به نتایج باید گفت که از نظر پرسش‌شوندگان بلوغ فکری از متغیرهای با اهمیت متوسط به پایین در میزان گرایش جوانان به ازدواج محسوب می‌شود.

جدول ۹: میانگین و میانه تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

گویه	میانگین	میانه
بلوغ فکری	۲/۸۳	۳/۰

همچنین باید گفت اعتقاد به تأثیر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج برای پسران با اهمیت تر از دختران محسوب می گردد. که این مطلب در جدول زیر به نمایش درآمده است:

جدول ۱۰: میانگین و میانه اثر بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج به تفکیک جنسیت

بلوغ فکری	میانگین	میانه
از نظر پسران	۲/۹۷	۳
از نظر دختران	۲/۸	۲/۵

• ارتباط بین میانی ارزشی (اخلاقی) گرایش به ازدواج در جوانان چیست؟ آیا این ارتباط معنادار است؟ در جدول ۱۱، تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج از نظر جوانان به نمایش درآمده است. همان گونه که مشاهده می شود ۵۷/۰ درصد از جوانان اعتقاد دارند که اعتقاد به تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج به عنوان یک عامل در سطح متوسط به بالا است و البته ۲۱/۲ درصد از جوانان نیز اعتقاد دارند که تأثیر این عامل بر میزان گرایش به ازدواج خیلی زیاد می باشد بنابراین باید گفت از نظر جوانان شرایط اخلاقی جامعه عاملی با اهمیت متوسط به بالاست.

جدول ۱۱: تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

شرایط اخلاقی جامعه	فراوانی	درصد فراوانی
خیلی کم	۷	۱/۶
کم	۹۱	۲۰/۳
متوسط	۲۵۶	۵۷/۰
زیاد	۶۶	۱۴/۷
خیلی زیاد	۲۹	۶/۵
مجموع	۴۴۹	۱۰۰

در جدول ۱۲، میانگین و میانه اثر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج به نمایش در آمده است. بنا به نتایج باید گفت که از نظر پرسش شوندهگان شرایط اخلاقی جامعه از عوامل با اهمیت متوسط به بالا محسوب می شود.

بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با تاکید بر متغیرهای نگرش (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزشها ...

جدول ۱۲: میانگین و میانه تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان

گوپه	میانگین	میانه
شرایط اخلاقی جامعه	۳/۲۸	۳/۵

همچنین باید گفت تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج برای پسران با اهمیت تر از

دختران محسوب می گردد. که این مطلب در جدول ۱۳ به نمایش درآمده است:

جدول ۱۳: میانگین و میانه اثر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج به تفکیک جنسیت

بلوغ فکری	میانگین	میانه
از نظر پسران	۳/۳۱	۳/۵
از نظر دختران	۳/۲۶	۳/۰

• ارتباط بین مبانی و نگرش روانی و گرایش به ازدواج در جوانان چیست؟ آیا این ارتباط معنادار است؟

جدول ۱۴: نگرش جوانان استان همدان به ازدواج در بین جوانان استان همدان

نوع نگرش	میانگین	انحراف معیار
نگرش بدبینانه	۳/۲	۰/۵۲
نگرش خوش بینانه	۳/۴۲	۰/۵۷
نگرش واقع گرایانه	۳/۱	۰/۵۱
نگرش ایده آل گرایانه	۳/۲۴	۰/۶۷

همانگونه که در جدول ۱۴ مشاهده می گردد میزان نگرش بدبینانه به ازدواج در بین جوانان استان همدان

در ۳/۲ می باشد. میزان نگرش خوش بینانه به ازدواج در بین جوانان استان همدان ۳/۴۲ بوده و از نگرش بدبینانه قوی

تر است. از طرفی، میزان نگرش واقع گرایانه به ازدواج در بین جوانان استان همدان ۳/۱ بوده و کمتر از نگرش

ایده آل گرایانه که ۳/۲۴ است، می باشد. البته میزان نگرش ایده آل به ازدواج در حد متوسط به بالاست. بنابراین باید

گفت که جوانان استان همدان نسبت به ازدواج داری نگرش خوش بینانه هستند.

جدول ۱۵: نگرش جوانان استان همدان به ازدواج به تفکیک جنسیت

نوع نگرش	پسران		دختران	
	میانگین	میانه	میانگین	میانه
نگرش بدبینانه	۳/۲	۳/۱۴	۳/۲۱	۳/۱۴
نگرش خوش بینانه	۳/۴۳	۳/۵	۳/۴۱	۳/۴
نگرش واقع گرایانه	۳/۰۸	۳/۰	۳/۱۲	۳/۲
نگرش ایده آل گرایانه	۳/۲۹	۳/۲	۳/۲	۳/۲

در جدول ۱۵ میزان نگرش جوانان استان همدان به ازدواج به تفکیک جنسیت نمایش داده شده است. با توجه به نتایج به دست آمده از مشاهدات، میزان نگرش بدبینانه به ازدواج در بین پسران جوان استان همدان در ۳/۲ می باشد. میزان نگرش خوش بینانه به ازدواج در بین پسران جوان استان همدان ۳/۴۳ بوده است. همچنین با توجه به نتایج به دست آمده از مشاهدات، میزان نگرش بدبینانه به ازدواج در بین دختران جوان استان همدان ۳/۲۱ می باشد. میزان نگرش خوش بینانه به ازدواج در بین دختران جوان استان همدان ۳/۴۱ بوده و از نگرش بدبینانه قوی تر است. بنابراین باید گفت پسران نسبت به دختران در ازدواج نگاه خوش بینانه تر بیشتری دارند و در عوض دختران در این قضیه ار پسران واقع گرایانه تر هستند.

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر بر مبنای تحقیق میدانی به دنبال پاسخ به این سؤال بود که گرایش جوانان استان همدان به ازدواج در شرایط امروز جامعه با تاکید بر مبانی نگرشی (معرفتی)، ارزشی، روانی (هیجانی) و سبک زندگی چگونه بوده و میزان اثرگذاری مسائل مربوط به مبانی نگرشی (معرفتی)، ارزشی، روانی (هیجانی) و سبک زندگی بر میزان گرایش جوانان استان همدان به ازدواج چه میزان خواهد بود.

یافته های پژوهش نشان داد که در مورد میزان گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان باید گفت میزان گرایش به ازدواج از حد متوسط بیشتر است. براساس داده ها ۸۰/۴ درصد از جوانان گرایش متوسطی به ازدواج دارند- درعین حال ۱۸/۵ درصد از این جوانان گرایش زیادی به ازدواج دارند. این یافته ها با نتایج پژوهش بحیرانی و حضرتی (۱۳۹۱) با عنوان «عوامل اجتماعی موثر در افزایش سن ازدواج دانشجویان دختر (مورد مطالعه: دانشجویان شاغل به تحصیل سال در ۱۳۹۰، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات)» که نشان داد با وجود مسائل مختلف، تمایل به ازدواج در بین دانشجویان از شرایط خوبی برخوردار است، همسویی دارد. همچنین یافته های تحقیق آقاسی و فلاح (۱۳۹۴) با عنوان «نگرش جوانان ایرانی به ازدواج، انتخاب همسر و تشکیل خانواده» نیز موید یافته های این پژوهش است. در همین راستا، نظر اینگلهارت^۱ (۱۳۸۹) با عنوان «دگرگونی های ارزشی در بخش فرض های جامعه پذیری» بر این مفهوم تاکید دارد.

همچنین یافته ها نشان داد که میزان گرایش به ازدواج بین پسران بیشتر از دختران است. بر اساس داده ها، ۱۹/۰ درصد از پسران جوان گرایش زیادی به ازدواج دارند- درعین حال ۱۸/۰ درصد از دختران جوان گرایش زیادی به ازدواج دارند. این یافته با نتایج پژوهش های دیگر از جمله آقاسی و فلاح (۱۳۹۴) و یافته های هنرور و محمدپور (۱۳۹۹) پیرامون مطالعه نگرش جوانان به ازدواج و ارتباط آن با ترجیحات ارزشی، دینداری و شیوه های فرزندپروری در بخش گرایش کمتر دختران به ازدواج برابر است. یافته های فریدون پور و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش

¹ Inglehart

بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با تاکید بر متغیرهای نگرش (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزشها ...

«بررسی نگرش به انتخاب همسر و ترس از ازدواج در دختران» و نتایج پژوهش صباغچی، عسکری ندوش و ترابی (۱۳۹۶) در «بررسی نگرش زنان شهر یزد به ابعاد مختلف ازدواج و تشکیل خانواده، برحسب متغیرهای زمینه‌ای» با نتیجه این پژوهش در یک راستاست. با توجه به نگرش مثبت به ازدواج، ضروری است سیاست‌گذاران فرهنگی و اجتماعی به این مهم توجه ویژه داشته باشند و بستر مناسب را برای ازدواج فراهم کنند. این یافته خلاف آنچه تصور می‌شود که جوانان به ازدواج تمایل ندارند، است و توجه به این امر را دوچندان ضروری می‌کند.

در مورد متغیر ترویج سبک زندگی غربی و گرایش به ازدواج در بین جوانان استان همدان، نتایج نشان می‌دهد هر چه گرایش به ازدواج افزایش می‌یابد، اعتقاد بر این که ترویج سبک زندگی غربی مانع بزرگتری است افزایش می‌یابد. باید گفت که سبک زندگی غربی، یکی از اساسی‌ترین مشکلات پیش رو در حیطه ازدواج است. یافته‌های پژوهش دانش، امیدوار و زاهدی (۱۳۹۹) با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر گرایش به زندگی مشترک بدون ازدواج در بین جوانان شهر تهران»، مهدیه و سیدان (۱۳۹۴) با عنوان «تحلیل جنسیتی روابط هم خانگی مشترک در زنان و مردان ایرانی»، آزاد ارمکی و همکاران (۱۳۹۱) با عنوان «هم‌خانگی، پدایش شکل‌های جدید خانواده در ایران»، گل محمدی (۱۳۸۳) با عنوان «تأثیر زندگی مشترک پیش از ازدواج بر فروپاشی ازدواج» همگی موید یافته‌های این پژوهش هستند. در همین راستا از نظر اینگلهارت فرآیند غیروپنی‌شدن، پابندی به هنجارهای فرهنگی سنتی را سست و مردم را نسبت به دگرگونی فرهنگی به طور کلی شکیباتر می‌سازد. (اینگلهارت، ۱۳۸۹: ۳۱۷) از نظر دورکیم^۱ صنعتی‌شدن موجب شده است که احساسات و هیجان‌های انسانی از قید و بند خارج شوند. جوامع مدرن صنعتی در نتیجه افزایش پیچیدگی و تقسیم کار، مردم را از یکدیگر جدا و پیوندهای اجتماعی‌شان را سست کردند. (دیلینی، ۱۳۸۷: ۱۵۴)

در مورد ارتباط بین مبانی نگرشی (معرفتی و بلوغ عقلی) و گرایش به ازدواج در جوانان، نتایج نشان می‌دهد اعتقاد به تأثیر عدم‌رسیدن به بلوغ فکری بر میزان گرایش به ازدواج به عنوان یک مانع در سطح متوسط است و حتی از نظر جوانان رسیدن به بلوغ فکری برای ازدواج مشکلی با اهمیت متوسط به پایین است. یافته‌های پژوهش بحیرائی و حضرتی (۱۳۹۱) با عنوان «عوامل اجتماعی مؤثر در افزایش سن ازدواج دانشجویان دختر (مورد مطالعه: دانشجویان شاغل به تحصیل سال در ۱۳۹۰، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات)»، کاظمی (۱۳۹۰) در بررسی «تأثیر آرمان‌گرایی توسعه‌ای بر شکاف بین نگرش‌های دختران و مادران آن‌ها نسبت به ازدواج و خانواده در میان دانشجویان دانشگاه تبریز»، نجار پوریان، بهرامی و اعتمادی (۱۳۸۷) در مطالعه «تأثیر آموزش تعهد پیش از ازدواج بر بهبود ویژگی‌های تعهد در دختران دانشجوی»، موید یافته‌های این پژوهش بودند.

^۱ Émile Durkheim

یافته‌های پژوهش در مورد تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج از نظر جوانان نشان می‌دهد جوانان اعتقاد دارند که تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج به عنوان یک مانع ازدواج محسوب می‌شود. بنابراین باید گفت از نظر جوانان شرایط اخلاقی جامعه مشکلی با اهمیت است. همچنین باید گفت تأثیر شرایط اخلاقی جامعه بر میزان گرایش به ازدواج برای پسران با اهمیت‌تر از دختران محسوب می‌گردد. در این راستا پژوهش قنبری برزبان سلمانوندی و فاطمی (۱۳۹۷) نشان داد روابط جنسی پیش از ازدواج سبب کاهش گرایش به ازدواج جوانان دانشجوی و نگرش منفی آنها نسبت به ازدواج و تشکیل خانواده و بی‌اعتمادی به جنس مخالف می‌شود. یافته‌های هدایت مقدم و همکاران (۲۰۱۵)، وکیلان و همکاران (۲۰۱۴)، خلیج‌آبادی فراهانی (۱۳۹۴) و ولز و تونگ (۲۰۰۵) نیز موید این مطلب هستند.

نتایج به دست آمده از مشاهدات در مورد ارتباط بین مبانی و نگرش روانی و گرایش به ازدواج در جوانان استان همدان نشان می‌دهد میزان نگرش ایده‌آل‌گرایانه به ازدواج در بین جوانان استان همدان در حد متوسط به بالا می‌باشد. بنابراین باید گفت که جوانان استان همدان نسبت به ازدواج داری نگرش خوش‌بینانه هستند. لیکن پسران نسبت به دختران در ازدواج نگاه خوش‌بینانه‌تر بیشتری دارند و در عوض دختران در این قضیه ار پسران واقع‌گرایانه‌تر هستند. یافته‌های سلامتی هرمزی (۱۳۹۰) در «بررسی مقایسه‌ای ادراک‌ها و نگرش‌های دختران مجرد شهر بندرعباس»، کاوامورا (۲۰۱۱)؛ یانگ (۲۰۱۳) و توکی هیرو (۲۰۰۴) در مورد نگرش‌ها و ارزش‌های ازدواج، فریدون‌پور و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش «بررسی نگرش به انتخاب همسر و ترس از ازدواج در دختران» و محمدی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «بررسی الگوی رابطه صمیمانه همسران با روش کیفی» و سرایی و اوجاقلو (۱۳۹۲) در بررسی با عنوان «مطالعه نسلی تغییر ارزش ازدواج در ایران»، موید این یافته هستند.

منابع

- آزادارمکی، تقی؛ شریفی‌ساعی، محمدحسین؛ ایشاری، مریم و طالبی، سحر. (۱۳۹۱). «هم‌خانگی: پیدایش شکل‌های جدید خانواده در تهران». جامعه‌پژوهی فرهنگی. ۱۳(۱)، صص ۲۳-۷۷.
- آقاسی، محمد و فلاح‌مین‌باشی، فاطمه. (۱۳۹۴). «نگرش جوانان ایرانی به ازدواج، انتخاب همسر و تشکیل خانواده». پژوهش‌نامه زنان. ۱۶ (ویژه نامه)، صص ۱-۲۱.
- احمدی، خدابخش؛ براری، مصطفی و سیداسماعیلی، فتح‌الله. (۱۳۹۰). «نگرش مردم به ازدواج موقت». فصل‌نامه رفاه اجتماعی. ۱۱ (۴۳)، صص ۱۳۵-۱۵۶.
- امیدی شهرکی، مجید. (۱۳۸۷). «نگاهی نو به ازدواج: به موقع، آگاهانه، آسان و پایدار». تهران: سازمان ملی جوانان
- اینکلهارت، رونالد و ولزل، کریستین. (۱۳۸۹). «نوسازی، تغییر فرهنگی و دموکراسی». یعقوب احمدی. تهران: کویر
- بانکی‌پورفر، امیرحسین؛ کلاتری، مهدی و مسعودی‌نیا، زهرا. (۱۳۹۰). «درآمدی بر آمار ازدواج جوانان در ایران». دانشگاه اسلامی. سال ۱۵، ش ۴۸، صص ۲۶-۲۷.

بررسی گرایش جوانان استان همدان به ازدواج با تاکید بر متغیرهای نگرش (معرفتی و بلوغ فکری)، ارزشها ...

- بحیرائی، الهام و حضرتی صومعه، زهرا. (۱۳۹۰). «عوامل اجتماعی موثر در افزایش سن ازدواج دانشجویان دختر (مورد مطالعه: دانشجویان شاغل به تحصیل سال ۱۳۹۲ در دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات)». مطالعات جامعه‌شناختی ایران. ش ۴، صص ۱۳۷-۱۵۰.
- حبیب‌پور گنابی، کرم؛ قادری، صلاح‌الدین و امیری، زهرا. (۱۳۹۸). «زمینه‌ها و پیامدهای دوستی با جنس مخالف: مطالعه‌ای پدیدارشناسانه در بین دانشجویان دانشگاه خوارزمی». فصل‌نامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی. سال ۱۹، شماره ۷۲.
- حسینی، حاتم. (۱۳۹۱). «تفاوت‌های قومی در رفتارهای ازدواج زنان و نگرش آنها نسبت به ازدواج دختران در شهرستان ارومیه». نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران. ۵(۹)، صص ۷-۲۸.
- خلج آبادی فراهانی، فریده. (۱۳۹۵). «فراتحلیل روابط با جنس مخالف قبل از ازدواج در بین جوانان در ۱۵ سال گذشته (۱۳۹۴-۱۳۸۰) در ایران». خانواده پژوهی. ۱۲(۴۷)، صص ۳۳۹-۳۶۷.
- دانش، پروانه؛ امیدوار، پوران و زاهدی، محمدجواد. (۱۳۹۹). «بررسی عوامل مؤثر بر گرایش به زندگی مشترک بدون ازدواج در بین جوانان شهر تهران». فصل‌نامه مطالعات توسعه اجتماعی- فرهنگی. دوره ۷، شماره ۳، صص ۹-۳۱.
- دیلینی، تیم. (۱۳۸۷). نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی. بهرنگ صدیقی و وحید طلوعی. چاپ چهارم. تهران: نی
- رشوند، مرجان وجدانی، فاطمه. (۱۳۹۹). «مطالعه رابطه فردگرایی و برابری جنسیتی با ارزش ازدواج (مورد مطالعه: دختران ازدواج‌نکرده ۲۰ تا ۳۴ ساله شهر تهران)». علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد. ۱۷(۲)، صص ۱۲۵-۱۶۱.
- ساروخانی، باقر و مقربیان، مریم. (۱۳۹۰). «تجددگرایی و همسرگزینی: تحقیقی مقایسه‌ای در بین زنان مناطق ۱ و ۱۱ شهر تهران». مطالعات فرهنگ - ارتباطات (نامه پژوهش فرهنگی سابق). سال ۱۲، شماره ۱۵.
- ساروخانی، باقر؛ نظری، فهیمه و وثوقی، منصور. (۱۳۹۶). «بررسی جامعه‌شناختی رابطه اعتماد اجتماعی و ارتباطات انسانی با تأکید بر خانواده‌های شهر تهران در سال ۱۳۹۳-۱۳۹۵». مطالعات جامعه‌شناختی شهری. سال ۷، شماره ۲۳، صص ۲۵۱-۲۷۰.
- سرایی، حسن و اوجاقلو، سجاد. (۱۳۹۲). «مطالعه نسلی تغییر ارزش ازدواج در ایران (مطالعه موردی: زنان شهر زنجان)». مطالعات توسعه اجتماعی ایران. ۵(۴)، صص ۱۹-۴۲.
- سلامتی هرمزی، شکوفه. (۱۳۹۰). «بررسی مقایسه‌ای ادراک‌ها و نگرش‌های دختران مجرد شهر بندرعباس نسبت به ازدواج و پیامدهای تجرد». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه هرمزگان.
- شاه مرادی، سمیه؛ فاتحی‌زاده، مریم‌السادات و احمدی، سیداحمد. (۱۳۹۰). «پیش‌بینی تعارض زناشویی از طریق ویژگی‌های شخصیتی، روانی و جمعیت‌شناختی زوج‌ها». دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی. ۱۲(۱) (پیاپی ۴۳)، صص ۳۳-۴۴.
- شریفی، احمدحسین. (۱۳۹۱). «سبک زندگی به‌عنوان شاخصی برای ارزیابی سطح ایمان». فصل‌نامه علمی پژوهشی معرفت فرهنگی اجتماعی. سال ۳، شماره ۳، صص ۴۹-۶۲.
- صباغچی، مرجان؛ عسکری ندوشن، عباس و ترابی، فاطمه. (۱۳۹۶). «عوامل تعیین‌کننده نگرش به ازدواج و تشکیل خانواده در شهر یزد». مطالعات جمعیتی. ۳(۱)، صص ۱۳۱-۱۶۲.
- عسکری ندوشن، عباس؛ عباسی شوازی، محمدجلال و پیری محمدی، مریم. (۱۳۹۵). «سن ایده‌آل ازدواج و عوامل تعیین‌کننده آن در شهر یزد». مطالعات راهبردی زنان. سال ۱۹، شماره ۷۳، صص ۳۵-۶۳.
- فریدون‌پور، زینب؛ کلهری، صفورا؛ محسنی، فاطمه و نامجو، فرهاد. (۱۳۹۹). «مقایسه اثربخشی آموزش طرحواره درمانی و ایماگوتراپی بر ترس از ازدواج و نگرش به انتخاب همسر در دختران مجرد». خانواده درمانی کاربردی. ۱(۱)، صص ۱۰۰-۱۲۴.
- قنبری برزبان، علی؛ سلیمانوندی، شاپور و فاطمی، نرگس‌السادات. (۱۳۹۷). «تأملی بر تأثیر روابط جنسی پیش از ازدواج بر گرایش به ازدواج (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه اصفهان)». پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران. ۷(۳)، صص ۳۳-۵۴.
- کاظمی، زهرا. (۱۳۸۹). «بررسی تأثیر آرمان‌گرایی توسعه‌ای بر شکاف بین نگرش‌های دختران و مادران آنها نسبت به ازدواج و خانواده». خانواده پژوهی. ۶(۲۳)، صص ۲۹۹-۳۱۲.

- گل محمدی، علی. (۱۳۸۳). «تأثیر زندگی مشترک پیش از ازدواج بر فروپاشی ازدواج». فصلنامه مطالعات راهبردی زنان. ۳ شماره ۲۵.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۴). تجدد و تشخیص: جامعه و هویت شخصی در عصر جدید. ناصر موفقیان. تهران: نشر نی
- محمدی، سیدیوک. (۱۳۹۲). «بررسی الگوی رابطه صمیمانه همسران». پژوهش‌نامه زنان. ۴(۷)، صص ۱۸۷-۱۶۳.
- محمودیان، حسین؛ محمودیانی، سراج‌الدین و شهریار، سهیلا. (۱۳۹۴). «بررسی ازدواج خویشاوندی، تفاوت‌های بین‌نسلی و عوامل پشتیبان آن در کرمانشاه». مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران. دوره ۴، شماره ۱.
- مهدیه، مهسا و سیدان، فریبا. (۱۳۹۴). «تحلیل جنسیتی روابط همخانگی مشترک در زنان و مردان ایرانی». اولین همایش بین‌المللی نوآوری و تحقیق در هنر و علوم انسانی.
- نازک‌تبار، حسین؛ ملاتیا جلودار، شهرام و حسینی درونکلاشی، سیده زهرا. (۱۳۹۴). «تحلیلی بر نوسازی و کارکرد خانواده در استان مازندران». مطالعات زن و خانواده. ۳(۲)، صص ۱۲۱-۱۴۹.
- نجارپوریان، سمانه؛ بهرامی، فاطمه و اعتمادی، عذرا. (۱۳۸۷). «تأثیر آموزش تعهد پیش از ازدواج بر بهبود ویژگی‌های تعهد در دختران دانشجوی دانشگاه آزاد اسلامی واحد فسا». خانواده پژوهی. ۴(۱۳)، صص ۸۶-۷۷.
- هنرور، حسین و محمدپور، ابراهیم. (۱۳۹۹). «مطالعه نگرش جوانان به ازدواج و ارتباط آن با ترجیحات ارزشی، دین داری و شیوه‌های فرزندپروری (مورد مطالعه: جوانان استان آذربایجان غربی)». علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد. ۱۷(۱).
- Dalos R, Draper A. (2010). **An Introduction to Family Therapy: systemic theory and practice**. New York: Open University Press.
- Jones, G. W. (2010). **“Changing Marriage Patterns in Asia”**. Working Paper Series No.131, Asian Research Institute and Department of Sociology, National University of Singapore.
- Hedayati Moghaddam, M. R. Eftekharzadeh Mashhadi, I. Fathimoghadam, F. & Pourafzali, S. J. (2015). **“Sexual and Reproductive Behaviors among Undergraduate University Students in Mashhad; a City in Northeast of Iran”**. Journal of Reproduction and Infertility, 16 (1): 43-48.
- Kabir, Ahmad; Gulshana Jahan and Rukhshana Jahan. (2001). **“Female Age at Marriage as a Determinant of Fertility”**. Journal of Medical Sciences, 1(6): 372-376.
- Kawamura, Sayaka. (2011). **“Marriage in Japan: attitudes, intentions, and perceived barriers”**. Doctor of Philosophy (Ph.D.), Bowling Green State University, Sociology.
- kilian, K. Mousavi, S. A. & Keramat, A. (2014). **“Estimation of Sexual Behavior in the 18-24 Years Old Iranian Youth based on a Crosswise Model Study”**. BMC Research Note, 14: 7-28.
- Larson, H; Lamont, C. (2005). **“The relationship of childhood sexual abuse to the marital attitudes and readiness for marriage of single young adult women”**. Journal of Family Issues, 26: 415432.
- Peng, T. N. (2006). **“Trends and correlates of delayed marriage in Malaysia, and implications for development”**. Paper presented at the International Conference on Population and Development in Asia: Critical Issues for a Sustainable Future, 20-22 March, Phuket, Thailand.
- Thompson, J. M. (2005). **“Differences in marital attitudes and readiness among nevermarried African American men by childhood family structure”**. M. A. Thesis. Roosevelt University.
- Tokuhiko, Yoko. (2004). **“Delayed marriage in contemporary Japan: a qualitative study”**. The University of Hong Kong (Pokfulam, Hong Kong)
- Shachelford, T. K., Besser, A, Goetz, A. T. (2007). **“Personality, marital satisfaction, and marital infidelity”**. Individual Differences Research, 6(1). 13-25.
- Wells, B. E. & Twenge, J. M. (2005). **“Changes in Young People’s Sexual Behavior and Attitudes, 1943–1999: A Cross-Temporal Meta-Analysis”**. Review of General Psychology, 9: 249-261.
- Yang, M. T. (2013). **“Romance, Dating and Marriage in Singapore: Youth Attitudes, Ideals, and the “Checklist Syndrome”**. A Thesis Presented to the Faculty of the Graduate School of Cornell University In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Science.